

NÂNG CAO HIỆU QUẢ THÔNG TIN VỀ VẤN ĐỀ BIẾN ĐỔI KHÍ HẬU TRÊN BÁO ĐÀ NẴNG HIỆN NAY

Nhận bài:

21 – 01 – 2017

Chấp nhận đăng:

25 – 06 – 2017

<http://jshe.ued.udn.vn/>

Lê Văn Trúc Ly

Tóm tắt: Biến đổi khí hậu (BĐKH) có tác động to lớn không chỉ đến môi trường mà còn đến đời sống kinh tế, văn hóa, xã hội trên toàn thế giới. Những năm qua, các cơ quan báo chí nói chung và báo Đà Nẵng nói riêng luôn cố gắng truyền tải những thông tin này đến với đông đảo công chúng, nhằm thay đổi nhận thức của họ trong việc ứng phó với những tác động xấu của BĐKH. Tuy nhiên, việc thông tin này lại chưa đạt được hiệu quả tối ưu. Để nâng cao hiệu quả thông tin về vấn đề BĐKH trên báo Đà Nẵng hiện nay, bài báo đã đề xuất các giải pháp liên quan đến việc thay đổi nội dung, hình thức, giải pháp nhằm thay đổi nhận thức của công chúng cũng như đề ra những giải pháp đối với lãnh đạo cơ quan báo chí.

Từ khóa: khí hậu; biến đổi khí hậu; báo Đà Nẵng; truyền thông; thông tin.

1. Giới thiệu

BĐKH toàn cầu đang là một trong những vấn đề được quan tâm hàng đầu ở nhiều quốc gia, nhiều khu vực và các vùng lãnh thổ trên thế giới trong thời điểm hiện nay. Vấn đề này đã và đang tác động trực tiếp đến đời sống kinh tế - xã hội - môi trường toàn cầu. Những năm gần đây, các hiểm họa thiên nhiên khắc nghiệt đã gây thiệt hại rất lớn về cả vật chất và tính mạng con người trên khắp thế giới, rung lên một hồi chuông báo động cho toàn xã hội. Việt Nam là quốc gia nằm ở khu vực nhiệt đới gió mùa với địa hình đa dạng và phức tạp. Cuộc sống của người Việt Nam từ bao đời nay gắn liền với tự nhiên, với “rừng vàng biển bạc”. Do vậy, vấn đề BĐKH diễn ra nhanh chóng và phức tạp trong những năm qua đã ảnh hưởng không nhỏ đến cuộc sống của người dân.

Với tình hình ngày càng nóng lên của BĐKH, các cơ quan báo chí nói chung và báo Đà Nẵng nói riêng đã chủ động đổi mới tư duy, chủ động thông tin kịp thời, nhanh nhạy, đa dạng, nhiều chiều, tăng cường tính phát

hiện và định hướng tới công chúng. Tuy nhiên, số lượng và cả chất lượng thông tin về vấn đề BĐKH trên báo Đà Nẵng vẫn còn nhiều hạn chế, chưa phát huy được hiệu quả tối ưu. Trong khuôn khổ bài báo này, chúng tôi đề xuất một số giải pháp để nâng cao hiệu quả thông tin về vấn đề BĐKH trên báo Đà Nẵng hiện nay.

2. Cơ sở lý thuyết và phương pháp nghiên cứu

2.1. Cơ sở lý thuyết

Theo Công ước chung của Liên Hiệp Quốc về BĐKH (United Nations Framework Convention on Climate Change): “*Biến đổi khí hậu là “những ảnh hưởng có hại của biến đổi khí hậu”, là những biến đổi trong môi trường vật lý hoặc sinh học gây ra những ảnh hưởng có hại đáng kể đến thành phần, khả năng phục hồi hoặc sinh sản của các hệ sinh thái tự nhiên và được quản lý hoặc đến hoạt động của các hệ thống kinh tế - xã hội hoặc đến sức khỏe và phúc lợi của con người” [5, tr.5].*

Hiện nay, khái niệm “*biến đổi khí hậu*” và sự nóng lên toàn cầu không còn xa lạ nữa. Ngược lại, BĐKH hiện được nhìn nhận như là sự tiềm ẩn của nhiều nguy cơ do hậu quả tác động của chính nó. Nhiều bằng chứng đã chứng tỏ rằng, thiên tai và các hiện tượng cực đoan có nguồn gốc khí tượng ngày càng gia tăng ở nhiều vùng

* Liên hệ tác giả

Lê Văn Trúc Ly

Trường Đại học Sư phạm - Đại học Đà Nẵng

Email: lvtly@ued.udn.vn

trên Trái đất mà nguyên nhân của nó là do sự biến đổi bất thường của các hiện tượng thời tiết, khí hậu cực đoan.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Để đánh giá hiệu quả thông tin về vấn đề BĐKH trên báo Đà Nẵng hiện nay, bài nghiên cứu đã sử dụng phương pháp điều tra xã hội học bao gồm cả nghiên cứu định lượng và nghiên cứu định tính.

Phương pháp định lượng được sử dụng trong việc lấy ý kiến của công chúng về việc đánh giá chất lượng thông tin của các bài viết trên báo Đà Nẵng về BĐKH, cũng như sự quan tâm của họ đến đề tài này. Việc khảo sát công chúng được thực hiện tại thành phố Đà Nẵng (thu về 252 phiếu hợp lệ) với nhiều đối tượng khác nhau từ đủ các độ tuổi, nghề nghiệp, nơi sinh sống... nhằm đem đến một cái nhìn bao quát. Bảng hỏi cũng được gửi đến những người làm báo trên địa bàn thành phố Đà Nẵng để tìm hiểu suy nghĩ, nhận thức, thái độ và kinh nghiệm của họ về cách thức thông tin về BĐKH hiện nay.

Phương pháp phỏng vấn sâu được áp dụng với nhiều đối tượng khác nhau liên quan trực tiếp đến BĐKH như các nhà nghiên cứu, phóng viên hay lãnh đạo báo Đà Nẵng, nhằm đem đến cái nhìn khái quát và đa chiều. Qua đó, cũng là gợi ý để nghiên cứu đề xuất giải pháp cho việc nâng cao hiệu quả thông tin về BĐKH trên báo Đà Nẵng.

3. Thực trạng thông tin về vấn đề BĐKH trên báo Đà Nẵng

3.1. Nội dung thông tin

Theo khảo sát, thống kê của tác giả, trong khoảng thời gian từ tháng 01/2016 đến tháng 12/2016, tổng lượng tin bài được đăng tải trên báo Đà Nẵng (341 số) là 10.133 tin bài, trên báo Đà Nẵng điện tử là 13624 tin bài.

Có thể thấy trên báo Đà Nẵng, dung lượng dành cho mảng thông tin về BĐKH là không nhiều, chỉ từ 1,8% đến 2% tổng dung lượng tin bài. Tuy nhiên, BĐKH lại là một mảng thông tin nhỏ rất nhỏ trong tập hợp các đề tài tin bài như: thời sự, kinh tế, đời sống, xã hội... Mà mỗi mảng đề tài lớn như vậy lại có hàng trăm vấn đề nhỏ khác nhau. Do vậy, có thể hiểu được nguyên nhân vì sao mảng tin bài về BĐKH không chiếm được con số cao hơn.

Bảng 1. Tỷ lệ nội dung tin bài về BĐKH trên báo Đà Nẵng

TT	Báo	Tổng số tin bài	Nội dung BĐKH	Tỷ lệ
1	Đà Nẵng	10133	183	1,8%
2	Đà Nẵng điện tử (www.bao danang.vn)	13624	273	2%

Báo Đà Nẵng thông tin về BĐKH trên nhiều khía cạnh, nhiều lĩnh vực khác nhau; không chỉ cung cấp cho công chúng các kiến thức liên quan mà còn góp phần tuyên truyền, định hướng và thay đổi hành vi của họ.

- Nhóm thông tin tuyên truyền - định hướng

Xác định là một trong những phương tiện truyền thông đại chúng hữu hiệu trong việc tuyên truyền, định hướng công chúng; nhiều năm qua, công tác thông tin, truyền tải các chính sách, chủ trương, chỉ đạo về phòng chống ảnh hưởng của BĐKH luôn được báo Đà Nẵng đẩy mạnh. Qua việc thông tin này, hầu hết các chủ trương về phòng chống BĐKH đều đến được với người dân một cách kịp thời.

Bên cạnh những ưu điểm trong việc thông tin nhanh nhạy thì với đội ngũ phóng viên (PV) không nhiều, báo Đà Nẵng vẫn còn phải dẫn nguồn rất nhiều thông tin - nhất là những tin quốc tế. Điều này có thể nhận thấy rõ hơn trên tờ Đà Nẵng điện tử.

Thực tế mà nói, nhóm thông tin về tuyên truyền, định hướng hầu như không nhận được sự quan tâm của đông đảo công chúng. Chỉ những người thật sự liên quan đến các vấn đề này mới tìm đến các thông tin trên.

- Nhóm thông tin sự kiện

Thông tin sự kiện là một trong những nhóm thông tin mạnh nhất - theo nghĩa về số lượng tin bài - được báo chí Đà Nẵng đẩy mạnh. Sạt lở, lốc xoáy, nước biển dâng, xâm nhập mặn, bão lụt, hạn hán, mùa đông đến muộn và kéo dài, nền nhiệt tăng cao... là những biểu hiện tiêu biểu của BĐKH trong giai đoạn hiện nay. Nắm bắt được điều đó, các PV của báo Đà Nẵng luôn đẩy mạnh nguồn thông tin này, nhằm cho công chúng thấy thực trạng môi trường sống của họ. Tuy nhiên có một vấn đề là những sự kiện như vậy không diễn ra thường xuyên mà chỉ trong một khoảng thời gian nhất định, do

vậy, báo Đà Nẵng hiện chỉ phân công một PV chuyên trách cho mảng này. Do sự chuyên trách về chuyên môn không cao nên những thông tin về sự kiện thường ít được phân tích, mổ xẻ mà chỉ nêu thẳng vào vấn đề.

Trong các tin bài về BDKH trên báo Đà Nẵng được khảo sát, 42.1% thông tin trên báo Đà Nẵng nói về thông tin BDKH, con số này trên báo Đà Nẵng điện tử là 34.8%. Có thể thấy đây là nội dung cơ bản chiếm tỉ lệ khá cao trong việc viết về BDKH.

Bảng 2. Tỉ lệ thông tin sự kiện về BDKH trên báo Đà Nẵng

TT	Báo	Nội dung BDKH	Thông tin sự kiện về BDKH	Tỉ lệ (%)
1	Đà Nẵng	183	77	42.1
2	Đà Nẵng điện tử (www.baodanang.vn)	273	95	34.8

Dù thông tin về sự kiện là một trong những mảng có nhiều tin bài nhất về BDKH, tuy nhiên ngoài giá trị về thời sự, tác động vào tình cảm của người dân thì hầu như nó không có sự lí giải, phân tích để giúp công chúng có ý thức chung tay làm giảm những tác động của BDKH đến với cuộc sống của họ.

- Thông tin về nguyên nhân, tác hại và các giải pháp đối với tình trạng BDKH

Việc đưa thông tin về nguyên nhân, tác hại và các giải pháp đối với tình trạng BDKH là vô cùng cần thiết, nhưng hầu như báo Đà Nẵng chưa có sự chú trọng một cách đúng mức. Ở cả 2 loại hình báo in và báo điện tử, các bài viết phân tích sâu về nguyên nhân, tác hại của BDKH rất hiếm khi xuất hiện; có chăng thì cũng chỉ là những tin, bài rất chung chung. Những bài thực sự gây ấn tượng mạnh với người đọc là không nhiều. Tất nhiên khi viết về tin bài này, các PV đã cố lồng ghép vào đó phần nguyên nhân cũng như tác động của sự việc, ví dụ lũ lụt sẽ ảnh hưởng đến nông nghiệp và kinh tế như thế nào... Tuy nhiên, các phân tích đều khá chung và không đem lại nhiều giá trị trong việc tác động đến ý thức của người dân.

Bảng 3. Tỉ lệ thông tin về nguyên nhân, tác hại và giải pháp khắc phục tình trạng BDKH trên báo Đà Nẵng

TT	Báo	Nội dung BDKH	Thông tin nguyên nhân, tác động của BDKH	Tỷ lệ (%)
1	Đà Nẵng	183	40	21.9
2	Đà Nẵng điện tử (www.baodanang.vn)	273	69	25.3

- Các vấn đề quốc tế, khu vực liên quan biến đổi khí hậu nói chung và khu vực Trung Bộ nói riêng

Các vấn đề quốc tế, khu vực liên quan đến BDKH cũng được thông tin trên báo Đà Nẵng. Dĩ nhiên với mức độ phủ sóng rộng lớn của các thông tin trên, báo chí địa phương dù có đội ngũ PV và Cộng tác viên (CTV) lớn mạnh từng nào cũng không thể tự sản xuất được số lượng tin bài đáp ứng nhu cầu của công chúng. Do vậy, đối với nhóm thông tin này, phần lớn các tin bài được tìm thấy trên các trang điện tử hoặc trang Quốc tế trên báo in. Chủ yếu các tin bài này được dẫn nguồn từ các cơ quan báo chí lớn trong nước hoặc được dịch từ các hãng thông tấn khác trên thế giới.

3.2. Hình thức thông tin

Qua khảo sát về cơ cấu tin bài, có thể thấy ở báo in, số lượng bài về đề tài BDKH nổi trội hơn hẳn so với phần tin. Trong khi ở báo điện tử, số lượng bài dù vẫn ở tỉ lệ cao hơn tuy nhiên không hoàn toàn áp đảo. Bên cạnh đó, nhiều loại hình đa phương tiện đã được sử dụng tích hợp để bài viết được phong phú hơn.

Kết quả khảo sát cho thấy tỉ lệ các thể loại được sử dụng chuyên tải tin bài về BDKH trên báo in và báo điện tử Đà Nẵng như sau:

Bảng 4. Tỉ lệ thể loại tin bài BDKH trên báo Đà Nẵng

Báo	Tổng tin bài	Phóng sự	Phản ánh	Tin	Phóng vấn	Khác
Đà Nẵng	183	22	84	52	14	11
	100%	12.0%	45.9%	28.4%	7.6%	6.1%
Đà Nẵng điện tử	273	31	117	74	23	28
	100%	11.4%	42.8%	27.1%	8.4%	10.3%

Qua quá trình khảo sát, chúng tôi nhận thấy tin và bài phản ánh là một trong những thể loại chủ lực được báo Đà Nẵng chú trọng khi viết về BDKH. Với tỉ lệ chiếm khoảng 28% đối với tin và khoảng 45% đối với bài phản ánh, dễ dàng nhận thấy tầm quan trọng của 2 thể loại này khi phản ánh về BDKH. Trong khi đó, những thể loại “đỉnh” khác như phóng sự hay phỏng vấn lại chiếm tỉ lệ khá thấp, chỉ từ 8% - 12% tổng lượng tin bài. Điều này được lí giải bởi 3 yếu tố, đó là sự khó khăn trong việc tìm hiểu thông tin, việc thiếu ý kiến của các chuyên gia và cả năng lực của người làm báo.

Trong những bài viết được khảo sát, ảnh báo chí chính là một trong yếu tố khá được chú ý. Ảnh báo chí về BDKH là một thành phần quan trọng làm tăng sự sinh động, hấp dẫn cho bài viết. Hơn nữa các bức ảnh được sử dụng tự nó cũng hàm chứa một lượng thông tin sự kiện, làm tăng tính thuyết phục và hiệu quả thông tin cho bài viết. Có thể thấy, việc sử dụng ảnh trong các bài viết về BDKH phần lớn đã đáp ứng được nhu cầu công chúng.

Tuy nhiên theo khảo sát của chúng tôi, một trong những yếu tố về thông tin mà báo Đà Nẵng vẫn còn hạn chế, đó là việc sử dụng bảng biểu, bản đồ, sơ đồ. Nhất là hình thức infographic đang được tất cả các tờ báo hiện nay chú trọng phát triển, thì hầu như rất ít xuất hiện trên báo chí khu vực miền Trung; nếu có, cũng chỉ là những bài được trích nguồn từ báo khác. Điều này một phần do đội ngũ lãnh đạo vẫn chưa quan tâm đúng mức đến hình thức thông tin này, một phần do năng lực của đội ngũ phóng viên vẫn còn nhiều hạn chế.

4. Những vấn đề đặt ra và giải pháp nâng cao hiệu quả thông tin về vấn đề BDKH trên báo Đà Nẵng

4.1. Một số vấn đề đặt ra

Trong thực tế nhiều năm qua, mảng thông tin về BDKH đã được các cơ quan thông tin đại chúng quan tâm. Tuy nhiên, số lượng cũng như chất lượng của nội dung thông tin này trên báo chí vẫn còn khá khiêm tốn, thậm chí “mờ nhạt” so với vị trí, tầm quan trọng của nó trong mọi mặt đời sống xã hội. Ở cơ quan báo chí Đà Nẵng, tình trạng này cũng diễn ra tương tự. Nguyên nhân của sự thiếu hụt này được nhận định trên cả 2 mặt khách quan và chủ quan như sau: (1) báo Đà Nẵng chưa nhìn nhận đúng tầm quan trọng của việc thông tin về BDKH; (2) các vấn đề về BDKH có hàm lượng thông tin chuyên môn cao, trong khi hiện tại các cơ quan báo

Đà Nẵng vẫn còn thiếu PV phụ trách mảng đề tài, PV còn thiếu kiến thức chuyên sâu về lĩnh vực theo dõi.

Những năm gần đây, hiệu quả của truyền thông tác động đến nhận thức của công chúng đang ngày càng được nâng cao. Hiện nay, báo Đà Nẵng ngày càng đưa nhiều tin, bài về những rủi ro của BDKH tuy nhiên những tin bài này chủ yếu tập trung vào các hậu quả mà chưa cung cấp cho người dân những thông tin về nguyên nhân cũng như giải pháp cho tình trạng này. Chính vì thế, hiệu quả truyền thông mang lại là không cao.

Trong những diễn đàn của các nhà truyền thông, phần lớn ý kiến được đưa ra đều cho rằng người làm báo cần nêu lên thực trạng về BDKH, tuy nhiên nên tránh việc chỉ thông tin tổng quát về thiệt hại mà cần có những phân tích chuyên sâu, cụ thể nhằm nâng cao nhận thức của công chúng với vấn đề này, từ đó tác động đến hành động của họ.

Ngày nay, khi báo chí truyền thống nói chung đang đứng trước thách thức trong việc cạnh tranh với các loại hình truyền thông khác, trong đó có sự nổi lên mạnh mẽ của mạng xã hội; báo chí địa phương nói chung và báo Đà Nẵng nói riêng lại càng gặp nhiều khó khăn. Trong khi các báo lớn như Tuổi trẻ đã kịp tận dụng kênh mạng xã hội Facebook như một trong những cách thức nhanh nhất để đưa thông tin đến công chúng - nhất là giới trẻ (với lượng theo dõi trên kênh Báo Tuổi trẻ là hơn 20.000, thì số lượng này ở báo Đà Nẵng chỉ là 2.770). Tư duy chưa kịp đổi mới, kênh truyền tải thông tin phát huy chậm do chưa tận dụng được các kênh truyền thông xã hội là một trong những nguyên nhân khiến báo Đà Nẵng chưa phát huy được hết vai trò của mình.

Thông điệp truyền thông về BDKH trên báo Đà Nẵng vẫn nặng tính tuyên truyền, một chiều, chưa thực sự mang lại những thay đổi nhận thức rõ rệt, khó đạt được hiệu quả, mục đích truyền thông. Sự khô cứng trong cách thức thể hiện và truyền tải thông điệp sẽ khó tiếp cận giới trẻ - một lực lượng lớn của xã hội. Những cách thức truyền thông truyền thống lại đang trở thành những rào cản hiệu quả của quá trình truyền thông về BDKH cũng như ứng phó với BDKH.

4.2. Giải pháp về nội dung

Qua khảo sát công chúng báo chí tại Đà Nẵng, phần đông công chúng cho rằng nội dung của các tác phẩm trên báo Đà Nẵng liên quan đến BDKH còn sơ sài, trùng lặp và không hấp dẫn. Điều này dẫn đến cảm giác nhàm

chán đối với độc giả. Đã đến lúc nội dung truyền thông về BĐKH cần có những thay đổi để phù hợp hơn với thực tiễn và nhu cầu thông tin của công chúng cũng như đáp ứng yêu cầu về hiệu quả truyền thông cần đạt được. Theo đó, nội dung truyền thông cần được thay đổi theo một số hướng sau:

- *Chú trọng thông tin thời sự*: Phần đông công chúng báo Đà Nẵng nghĩ rằng thông tin trên báo địa phương vẫn còn thiếu tính thời sự. Nhiều sự việc diễn ra tại địa phương nhưng lại được các cơ quan báo chí khác đưa tin, trước khi báo địa phương vào cuộc. Điều này khiến cho phần đông công chúng - nhất là công chúng trẻ vẫn muốn đọc các tờ báo khác hơn, dù rằng họ đang tìm kiếm thông tin về BĐKH khu vực Đà Nẵng.

Một trong những điều làm nên thành công của báo chí chính là sự nhanh nhạy, tính thời sự. Do vậy, đã đến lúc cơ quan báo Đà Nẵng cần tập trung mạnh vào tính chất này, tận dụng thế mạnh về cả nhân lực và nguồn tin để có thể đáp ứng tốt nhất yêu cầu về tính thời sự của báo chí.

- *Bổ sung thêm những thông tin về nguyên nhân BĐKH, tác động của nó và giải pháp thích nghi, giảm thiểu tác động của tình trạng trên*: Báo Đà Nẵng hiện vẫn đang chú trọng về thông tin sự kiện, đưa ra số liệu đơn thuần nhiều hơn là phân tích cho người đọc hiểu tại sao lại có vấn đề trên. Theo tổng hợp năm 2016, mặc dù có rất nhiều bài báo đề cập đến các thảm họa thiên nhiên do BĐKH gây ra như lũ lụt, bão, hạn hán, nước ngầm... nhưng rất ít bài viết chỉ ra mối liên hệ giữa các hiện tượng trên và BĐKH. Do đó, công chúng vẫn chưa ý thức được rằng mỗi việc làm hàng ngày của con người vẫn đang tác động dần dần lên khí hậu và làm nó thay đổi theo chiều hướng xấu.

Việc chú trọng thông tin về nguyên nhân, giải pháp thích ứng sẽ nâng cao giá trị bài viết về BĐKH trên báo chí cả nói chung và báo chí khu vực Trung Bộ nói riêng; đồng thời tác động trực tiếp và làm thay đổi nhận thức cũng như hành động của công chúng.

- *Đổi mới tư duy lựa chọn đề tài, đổi mới cách tiếp cận và phân tích vấn đề*: Các bài viết về BĐKH hiện nay trên báo chí hầu như chỉ tập trung vào các sự kiện trực tiếp như động đất, sóng thần, hạn hán, bão lụt, nước biển dâng... Tuy nhiên những vấn đề này nếu xảy ra, người

dân không còn nhìn nó như một sự kiện BĐKH mà họ có thể chung tay góp phần giảm thiểu sự tác động của nó.

“Hiện nay ở báo Đà Nẵng, lượng thông tin về BĐKH là quá ít, vì cả chính quyền và người dân vẫn chưa hiểu rõ mức độ nghiêm trọng của nó. Tất cả mọi người đều nghĩ BĐKH là điều quá xa vời, như động đất, sóng thần... Tuy nhiên rõ ràng BĐKH vẫn diễn ra hàng ngày trong đời sống chúng ta, ví dụ như hiện tượng xâm thực, bờ kè bị sạt lở, tần suất mưa thay đổi, mùa đông đến muộn hơn... Nhưng vì không nhận thức được những điều gần gũi đó, nên mọi người cũng rất thờ ơ hững hờ với những thông tin về BĐKH cũng như việc viết về vấn đề này”. [PV mảng Tài nguyên Môi trường - Báo Đà Nẵng]

Để thay đổi nhận thức của người dân về điều này, báo Đà Nẵng cũng cần thay đổi cách tư duy lựa chọn đề tài, đổi mới cách tiếp cận và phân tích vấn đề. Nhưng để làm được điều đó, bản thân mỗi người làm báo cũng cần tự trau dồi kiến thức về BĐKH cho mình.

- *Cung cấp các thông tin dự báo một cách khoa học, đồng thời khuyến khích người dân, tạo động lực để mọi người cùng chung tay hành động ứng phó với BĐKH*: Truyền thông được xem là một công cụ quan trọng, cơ bản tác động đến thái độ, hành vi của con người. Do đó, nếu những bài viết về BĐKH trên báo Đà Nẵng tập trung vào các thông tin cảnh báo, dự báo một cách khoa học, nó có thể tạo sự thúc đẩy công chúng tự nguyện tham gia vào các hoạt động thích ứng, giảm nhẹ BĐKH.

4.3. Giải pháp về hình thức

Hiện nay, hình thức các bài viết về BĐKH trên báo Đà Nẵng vẫn còn theo motif cũ, chưa có sự đổi mới phù hợp với xu hướng tiếp nhận thông tin hiện nay của công chúng. Độc giả báo chí ngày càng đòi hỏi cao về tính chân thực, sống động trong thông tin bằng hình ảnh và âm thanh. Vì thế, các bài viết về BĐKH cần tăng cường khai thác tối đa việc khai thác hình ảnh và tiếng động. Ngoài ra, việc xây dựng các bài viết theo hình thức infographic cũng cần được quan tâm hơn, bởi đây là một trong các hình thức thể hiện sự mới mẻ và đạt hiệu quả cao trong việc truyền tải thông tin. Bên cạnh đó, PV cũng cần chú trọng tiếng nói của người dân, nhìn vấn đề từ nhiều phía và có ý kiến của chuyên gia, người có thẩm quyền, đại diện cơ quan có trách nhiệm liên quan để có thể chuyển tải nội dung một cách sâu sắc nhất.

Tất cả các thông tin về BDKH trên báo Đà Nẵng chủ yếu tập trung vào các thể loại tin và bài phản ánh. Những thể loại thể mạnh khác như phóng sự, phỏng vấn cực kỳ hiếm có, trong khi phóng sự là thể loại đình cho hầu hết các đề tài báo chí. Do vậy, lãnh đạo các cơ quan báo chí cần có cơ chế khuyến khích động viên PV chú trọng vào cách chuyển tải này, nhằm đem đến cho công chúng một cái nhìn sâu sắc về vấn đề này.

Một trong những yếu tố mà cơ quan báo Đà Nẵng cũng cần lưu ý đó là việc tận dụng triệt để Internet, hiệu quả truyền thông xã hội để truyền tải các thông điệp liên quan đến BDKH. Với những ưu thế như dễ tương tác, dễ chia sẻ, kết nối và chi phí rẻ, quan trọng nhất là có thể tiếp cận được một lượng công chúng lớn (nhất là giới trẻ), đây là một trong những giải pháp mà lãnh đạo các cơ quan báo chí cần lưu tâm.

4.4. Giải pháp nhằm thu hút công chúng

Có thể khẳng định rằng, hoạt động của bất cứ cơ quan báo chí nào cũng gắn liền với công chúng, hướng tới mục tiêu đáp ứng ngày càng tốt hơn nhu cầu của các nhóm công chúng mà đơn vị muốn tác động. Báo Đà Nẵng xác định đối tượng phục vụ là công chúng địa phương của họ, trong sự cạnh tranh mạnh mẽ của các cơ quan báo đài lớn khác trên cả nước. Do đó, việc thu hút sự quan tâm của công chúng địa phương có ý nghĩa vô cùng quan trọng.

Hiện nay, việc tương tác giữa công chúng với báo in và báo điện tử khu vực Trung Bộ đang thấp đến mức đáng báo động. Trong cuộc khảo sát 252 công chúng của báo Đà Nẵng, chúng tôi thu được kết quả như sau:

Bảng 5. Tỷ lệ tương tác giữa công chúng và cơ quan báo Đà Nẵng

	Số lượng	Tỷ lệ (%)	Tỷ lệ tích lũy (%)
Giá trị	1	87	34.5
	2	135	53.6
	3	30	11.9
	Tổng	252	100.0

1 = Không bao giờ; 2 = Thỉnh thoảng; 3 = Thường xuyên

Qua khảo sát công chúng Đà Nẵng với câu hỏi “Anh/ chị có thường xuyên tương tác với báo địa phương không?”, chúng tôi nhận được ở số liệu thu

nhận được 34.5% câu trả lời là không bao giờ tương tác. Ở phần thỉnh thoảng tương tác, tỉ lệ chọn là 53.6% và chỉ có 11.9% tỉ lệ chọn thường xuyên có sự tương tác. Trong đó, số người chọn thường xuyên tương tác thường là cán bộ, công nhân viên chức - những người có thể dễ dàng có mối quan hệ với báo chí hơn.

Số liệu thống kê với tỉ lệ trung bình trong việc tương tác giữa người đọc và cơ quan báo chí chỉ nằm ở mức 1.77 ở báo Đà Nẵng đã cho thấy sự tương tác với công chúng hiện nay vẫn đang nằm dưới mức trung bình. Điều này một phần do tâm lí ngại phản hồi của người dân với báo địa phương. Bên cạnh đó, cách thức nhận phản hồi của các cơ quan báo Đà Nẵng cũng còn nhiều hạn chế. Dù hiện nay, dưới các bài viết trên báo điện tử đều có mục phản hồi, tuy nhiên báo Đà Nẵng lại chưa có cán bộ phụ trách việc kiểm duyệt các thông tin. Do vậy, nếu có độc giả phản hồi trực tuyến, các phản hồi này cũng cũng được đăng tải rất chậm.

Vấn đề này cũng đã được các cơ quan báo chí nhận thấy nhưng hiện nay các báo địa phương vẫn chưa có kế hoạch cụ thể để khắc phục tình trạng này.

“Dù cho ở báo điện tử Đà Nẵng, chúng tôi có mục ‘Ý kiến của bạn’ dưới mỗi bài viết để độc giả có thể chia sẻ những bình luận, quan điểm của mình xoay quanh vấn đề được đề cập, thế nhưng rất hiếm khi độc giả phản hồi qua kênh này, kể cả những tin hot. Thế nên việc các vấn đề liên quan đến BDKH cũng không có nhiều sự phản hồi cũng dễ hiểu. Tôi nghĩ điều này phần lớn là do yếu tố tâm lí, chỉ thích đọc mà không thích phản hồi của người dân. Ngoài ra, hiện nay họ cũng có thể bày tỏ quan điểm trên mạng xã hội một cách dễ dàng, vì vậy điều này cũng ảnh hưởng một phần đến việc họ không phản hồi ngay trên báo”. [PV báo điện tử Đà Nẵng - Phụ trách kiểm duyệt/ đăng tin trên trang baodanang.vn]

Để nâng cao vai trò của báo Đà Nẵng trong công tác thông tin về BDKH, trước hết cần phải nghiên cứu tâm lí và thị hiếu của công chúng trong việc tiếp nhận thông tin vấn đề này. Điều tra xã hội học về truyền thông là một công việc không phải mới mẻ nhưng vẫn chưa được thực hiện ở báo Đà Nẵng.

Ngoài ra, việc có một đội ngũ kiểm duyệt phản hồi của công chúng trên báo điện tử cũng là một việc vô cùng cần thiết. Tương tác với công chúng là công việc cực kỳ quan trọng bởi sự quan tâm của công chúng

chính là thước đo hiệu quả truyền thông. Do đó, đội ngũ PV, BTV và cả đội ngũ lãnh đạo đều cần lưu tâm đến vấn đề này để công tác truyền thông về BĐKH đạt được hiệu quả tốt nhất.

Dĩ nhiên với giải pháp thu hút công chúng, chúng ta không chỉ đơn thuần là mở các kênh tương tác với công chúng, hay thực hiện điều xa xã hội học với đối tượng công chúng. Điều cần thiết nhất là với những kết quả thu được, đội ngũ lãnh đạo cơ quan báo Đà Nẵng cần phân tích kỹ lưỡng xem liệu những thông tin mình cung cấp đã đáp ứng được thị hiếu của công chúng hơn, từ đó có những sự thay đổi phù hợp.

4.5. Giải pháp đối với lãnh đạo cơ quan báo chí

- *Mạnh dạn đổi mới theo xu thế đáp ứng yêu cầu thông tin ngày càng cao của công chúng*: Muốn có được điều này, cần tiến hành đào tạo và tập huấn cho lãnh đạo cơ quan báo chí địa phương về những xu hướng phát triển mới của báo chí. Cần cập nhật liên tục các xu hướng phát triển mới của báo chí thế giới để lãnh đạo địa phương đã có cách nhìn mới về phương thức làm truyền thông hiện đại. Điều này không phải là khó, vì hiện nay nhiều hội thảo về cách thức thông tin BĐKH đã được tổ chức một cách thường xuyên và rộng rãi.

- *Tổ chức đào tạo và tập huấn liên tục về mặt kiến thức và kỹ năng viết tin bài cho đội ngũ PV*: Nâng cao trình độ chuyên môn là một trong những yêu cầu thiết yếu của bất kỳ PV nào. Tuy nhiên, với xu hướng dịch chuyển theo hướng tòa soạn hội tụ hiện nay, các PV càng có nhiều kỹ năng hơn nữa trên tất cả các loại hình báo chí để có thể đáp ứng yêu cầu của xã hội. Để làm được điều này, đội ngũ lãnh đạo cần tạo điều kiện cho PV có nhiều cơ hội được tập huấn về việc thực hiện tin bài theo xu thế mới, đáp ứng yêu cầu của công chúng hiện đại. Từ đó nâng tầm vị thế của báo chí địa phương trong lòng độc giả.

- *Tạo điều kiện để đội ngũ PV, BTV sáng tạo* trong việc thực hiện tin bài về BĐKH: Sự sáng tạo luôn cần thiết trong bất kỳ lĩnh vực nào. Do đó, đội ngũ lãnh đạo tòa soạn trong xu thế mới nên để PV thỏa sức sáng tạo trong cách đưa tin bài về BĐKH. Dĩ nhiên, việc sáng tạo này cũng nằm trong khuôn khổ của tòa soạn và dưới góc độ đã nghiên cứu nhu cầu của công chúng để có thể đạt được hiệu quả tối ưu.

5. Kết luận

BĐKH là một trong những vấn đề mà toàn xã hội đang quan tâm trong thời điểm hiện nay vì nó ảnh hưởng trực tiếp đến đời sống con người trên tất cả các lĩnh vực kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, an ninh quốc phòng... Với đặc tính là một phương tiện chuyên tải thông tin thời sự, nhanh nhạy, đề cập đến những vấn đề trong diễn biến vận động cụ thể; báo chí được xem là công cụ sắc bén trong tuyên truyền bảo vệ môi trường, phòng chống tác động của BĐKH, góp phần vào quá trình phát triển bền vững. Những năm qua, cơ quan báo Đà Nẵng đã nêu cao vai trò tuyên truyền về phòng chống những ảnh hưởng tiêu cực của BĐKH đến tất cả mọi người dân. Bằng những thông tin khai thác từ thực tế, các PV đã đóng góp một phần vai trò quan trọng trong việc nâng cao nhận thức cho người dân trong giai đoạn Việt Nam đang phải đối mặt với những thảm họa lớn: chịu tác động mạnh BĐKH của toàn cầu.

Thế nhưng bên cạnh những ưu điểm, việc thực hiện thiếu đồng bộ là hạn chế lớn của báo Đà Nẵng. Những bài viết vẫn còn chung chung, chủ yếu đi vào thông tin tin sự kiện mà chưa có sự tìm hiểu về nguyên nhân. Việc thiếu các thông tin chỉ dẫn về giải pháp hay thông tin cảnh báo đã khiến cho những tin bài về đề tài BĐKH trên báo Đà Nẵng dù có nhưng vẫn chưa đạt được hiệu quả như mong muốn. Về hình thức, một trong những điểm yếu của báo Đà Nẵng là chưa có sự đa dạng về hình thức chuyên tải thông tin. Hầu hết các bài viết về BĐKH chỉ là tin hoặc bài phản ánh, không có nhiều ngôn ngữ phi văn tự, thông tin dàn trải dẫn đến tâm lý nhàm chán trong công chúng khi tiếp nhận dạng thông tin này. Một số các giải pháp về cả nội dung, hình thức tin bài và giải pháp đối với cơ quan báo chí đã được chúng tôi đưa ra trong bài viết này nhằm nâng cao hiệu quả thông tin về BĐKH trên báo Đà Nẵng trong những năm tới để có thể đáp ứng một cách tốt nhất yêu cầu của công chúng trong thời đại mới.

Tài liệu tham khảo

- [1] Bộ Tài nguyên và Môi trường (2003), Thông báo quốc gia lần thứ nhất của Việt Nam cho UNFCCC.
- [2] Phan Văn Tân (Chủ nhiệm đề tài) (2010), Nghiên cứu tác động của biến đổi khí hậu toàn cầu đến các yếu tố và hiện tượng khí hậu cực đoan ở Việt

- Nam, khả năng dự báo và giải pháp chiến lược ứng phó, Báo cáo Tổng kết đề tài KC08.29/06-10.
- [3] Nguyễn Văn Thắng (Chủ nhiệm đề tài) (2010), Nghiên cứu ảnh hưởng của biến đổi khí hậu đến các điều kiện tự nhiên, tài nguyên thiên nhiên và đề xuất các giải pháp chiến lược phòng tránh, giảm nhẹ và thích nghi, phục vụ phát triển bền vững kinh tế xã hội ở Việt Nam, Đề tài KC08.13/06-10.
- [4] Nguyễn Văn Thắng, Nguyễn Trọng Hiệu, Trần Thục (2011), Biến đổi khí hậu và tác động ở Việt Nam, NXB Khoa học và Kỹ thuật.
- [5] Trần Thục, Nguyễn Văn Thắng, Hoàng Đức Cường (2009), Xây dựng các kịch bản biến đổi khí hậu cho Việt Nam, Báo cáo tại Hội thảo Chiến lược phòng tránh và giảm nhẹ thiên tai, công nghệ môi trường trong bối cảnh biến đổi khí hậu.
- [6] Dominique Brossard, James Shanahan & Katherine McComas (2004), A Comparison of French and American Coverage of Global Climate Change, *Mass communication and society*, pages 359-377.

ENHANCING EFFECTIVENESS OF GIVING CLIMATE CHANGE INFORMATION IN DA NANG NEWSPAPER AT PRESENT

Abstract: Climate change has exerted a huge impact not only on the environment but also on the social, cultural and economic life all over the world. Over the last years, newspaper organisations in general and Da Nang Newspaper in particular have been making efforts to bring the information to the public in order to change their perception in responding to the negative impacts from climate change. However, the information dissemination has not reached optimal effectiveness. Therefore, in order to enhance the effectiveness of providing climate change information in Da Nang Newspaper, this article proposes ways for changing content, form and solutions to re-educate the public's awareness and solutions for news agency leaders.

Key words: climate; climate change; Da Nang Newspaper; communication; information.